

Lokalplanen i samme tid som os andre

Redaktionen med unge planlæggere var samlet til en diskussion af bl.a. lokalplanlægningen.

Lokalplanen er en grundpille i forståelsen og udøvelsen af fysisk planlægning, men den er også genstand for spørgsmål. En del af diskussionen kom til at omhandle lokalplaners holdbarhed.

Verden forandrer sig hurtigt – og det samme gør planerne. Kommuneplanen fornys eller opdateres hvert fjerde år. Tillæg til kommuneplanen er ganske almindelige, bl.a. for at sikre plads til tidens projekter. Sektorplaner, regionale udviklingsplaner mv. fornys også i et givent interval, men lokalplanerne forbliver de samme.

Der kan være mange grunde til at udarbejde en lokalplan, men det ligger i planens natur, at den skitserer et mål, om så det er udbygning, omdannelse eller bevaring. Men når lokalplanen først er vedtaget, bruger vi sjældent kræfter på at vurdere, om målene rent faktisk blev nået. Hvorfor er det, at vi i lokalplan ikke forholder os til *hvornår* målet er nået eller *hvornår* målet ikke længere er interessant og planen dermed ikke længere er hensigtsmæssig?

Et umiddelbart svar ville nok lyde: "Vi har mere end 50.000 lokalplaner i Danmark. Det er en umulig arbejdsopgave for landets planlæggere at forny alle dem". Det er ikke ambitionen, at alle eksisterende lokalplaner skal fornys. Fremover skal vi derimod, når vi udarbejder lokalplaner, tage mere grundlæggende stilling til lokalplanens tidshorisont og mål.

De forældede lokalplaner

De fleste planlæggere har prøvet at administrere ud fra en lokalplan eller en byplanvedtægt, der er så gammel, at nogle bestemmelser ikke længere er relevante eller er blevet uhensigtsmæssige.

Eksempelvis findes der lokalplaner, som tillader byggeri i §3- områder (Naturbeskyttelsesloven). Det er ikke borgerens ansvar at opdage, at lokalplanen ikke længere er gyldig, pga. en §3-kategorisering. Dertil kommer, at det er langt fra sikkert, at dette opdages i forbindelse med en byggetilladelse.

Tiden er løbet fra lokalplanen. Vi forholder os sjældent til det, da vi ikke systematisk vurderer fx betydningen af lovændringer i forhold til lokalplanen eller antallet af dispensationer. Noget tilsvarende gælder for gamle projektlokalplaner, hvor projektet aldrig blev realiseret. Men lokalplanen lever fortsat videre.

Det er et grundvilkår, at de fleste planer med tiden forældes. Spørgsmålet er om vi kan blive bedre til at håndtere forældede lokalplaner, og fremover betragte lokalplaner som en mere dynamisk plan?

Tre mulige og nye muligheder

Der kan umiddelbart skitseres tre naturlige udviklingsmuligheder:

- Lokalplanen har en forældelsesfrist: Lokalplaner forældes i et givent tempo, for at sikre fornyelse. Denne simple regel tager ikke højde for, at lokalplaner ikke forældes lige hurtigt. Til gengæld sikrer den, at alle lokalplaner tages op til revision. Der er ikke i lovgivningen lagt op til denne dynamik, men derfor kan der internt i en forvaltning sagtens skabes en kultur for dette.
- Stillingtagen i lokalplanen til hvornår den ikke længere er relevant: I forbindelse med lokalplanens udarbejdelse kan der i redegørelsen tages stilling til, hvornår lokalplanen skal revurderes. Eller hvilke ydre omstændigheder, der kan udløse behov for en ny eller fornyet lokalplan. Det kan blive tilfældet, hvis anden lovgivning ændre sig så lokalplanen kommer i strid med denne, fx som ved ovenstående eksempel om §3- områder.
- Lokalplanen opdateres løbende: Når den digitale kommuneplan en dag er implementeret, kommer turen sikkert til digitale lokalplaner. Det er nødvendigt at tænke digitaliseringen udover den almindelige forståelse af en digital plan som noget der 'bare' er kortbaseret. Den digitale lokalplan skal løbende kunne fornys, dvs. at formelle procedurer, fx høring og tinglysning foregår automatisk, når et forslag eller en

vedtagelse af den fornyede lokalplan lægge ind i systemet. Denne automatisering frigør ressourcer hos planlæggerne til at fokusere på planens indhold.

Fælles for alle de ovenstående forslag er, at vi som planlæggere ikke bare på det uofficielle plan skal gennemtænke *hvordan* planen 'fremtidssikres', men at det gøres officielt, at en plan forældes og dermed skal fornys.

Det er et stående paradoks, at overordnende og strategiske planer fornys og opdateres, men den fysiske plan, lokalplanen, som er direkte gældende overfor borgeren, forbliver den samme.

Artiklen har beskrevet tre måder hvorpå lokalplanen kan forlænges eller fornys, så lokalplanen kommer til at leve i samme tid som resten af os.

Skrevet af

Mette Lund Jensen, antropolog, Halsnæs Kommune

Jakob Kringsholm Nielsen, arkitekt, Tårnby Kommune

Björn Emil Härtel Jensen, geograf, Albertslund Kommune

Julia Juhl Weisser, cand. scient. soc, Hedensted Kommune

Stine Degn Nielsen, arkitekt, Fredericia Kommune

Christina Lohfert, cand. scient., Rudersdal Kommune